

KREŠTAN

POLITICKE A SPOLOČENSKE KATOLICKE NOVINY
VYCHADZAJU KAŽDU NEDELU NA 16 STRANACH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 „ — „
Na štvrt roka — „ 60 „

Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelja:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Krajinský
sústredný sklad kresťanských potravných spolkov.

Budapešť, IX., Ferencz-körút 16.

Malé deti pod ochranou anjela strážca.

Kresťania! kupujte len u kresťanov!

Biskup Majláth o výchove.

róf Gustáv Majláth horlivý a obľúbený biskup sedmohradskej diecezy deň po deň celými radmi blahonosných nariadení dokazuje, nakoľko mu na srdci leží mravná spása a blahobyť jeho kňazov a veriacich. Najbližej vydal svoj šiesty pastiersky list, v ktorom sa podrobne zaoberá s výchovou mládeže a celkom otvoreno poukazuje na chyby, snažne povzbudzuje katechéto, učiteľov a škôldozorcov na mravnú a nábožnú výchovu im sverenej mládeže. Z biskupského listu podávame nasledujúce vážnejšie oddiele. „Nenie Vám neznámo, že obzvláštne v našich dňoch nádej naša a cirkve je nie vo vyrastlých, ale v mládeži, lebo „koho je mládež, toho je budúcnosť.“

O tomto sú presvedčení i sami nepriatelia cirkve, obzvláštne svobodní murári, ktorí svoju starosť najviac na to obracajú, aby z rúk cirkve vyrvali školy, tieže beznáboženskými učinili, na jejich čelo vo viere pochybujúcich, ba celkom neveriacich učiteľov postavili a slovom, knihami a druhým bezbožným spôsobom v duchu *liberalizmu* mládež vychovávali, Boha, nadprirodzené veci, Krista, jeho cirkev a teže ústavy a prostriedky za predmet posmechu a opovrzenia učinili, aby citlivé duše zavčasu otravili a tak na celý jejich život neschopnými ich spravili na prijatie božského vplivu.

Uverte mi, že moderný *liberalizmus* je nič inšieho, ako hnusná revolúcia rozumu a srdca oproti Bohu: „takí budete jako Boh.“ Človek nech na tróne sedí, Boh ale nech na podnoží jeho nôh, nech žije neodvisle, nech na svet príde bez Boha, nech žije bez Boha, nech vstúpi do stavu manželského bez Boha, nech zomre bez Boha, čili nech človek už tak nežije ako syn večnosti, ale jako zviera vyššej triedy.

Ako dobre viete, *tieto bezbožné zásady rozširujú sa po katedrách, po novinách, po divadlách a — celkom vyslovím — zákony ich posväcujú.*

Chyba má viac príčin; v prvom rade previnili sa rodičia, ktorí sami súc ďaleko od Boha, ani k Bohu blízko svoje dietky nepri niesli, ani s dobrým príkladom ich nepredchádzali, ba čo je ešte bezbožnejšie, do týchto útlých duší svojú bezbožnosť a nenávisť oproti Bohu ako ten najčiernejší jed vliali. Previnili sme sa i my, moji bratia, naháňajúc sa za zvláštnym zamestnaním a odvracajúc sa s hnusením od opatrovania dietok, ktoré nám nechutilo, ale len povrchné ich vzdelávajúc;

tak sa stalo, že ponevác sú synovia tmy v svojich snahách múdrejší nežli synovia svetla, pokiaľ sme my spali, prišiel nepriateľský človek, kúkol zasial na roľu na nás sverenú, pomaly sme utratili naše školy, — a teraz sa čudujeme nad prevráteným položením a strašnou zkazou, a ulakano stojíme a zúfanlivo voláme: „Osvobod nás Pane, — zahyneme!“

Nezúfajme bratia moji, ale chyťme sa do výchovy mládeže. Teda prosím Vás, farárov a Vašich pomocníkov, aby ste školy čím častejšie a pílnejšie navštívili a v katekizme deti čím úplnejšie cvičili. Dobré a zavčasu ich treba pripraviť k prvej spovedi a prijatiu, aby kráľa slávy ešte s nevinnou dušou vstave boly k sebe prijať a nech sa to deje čím slávnejšie.

Taktiež prosíme katechéto a učiteľov katekizmu, aby v svojich prednáškach, na ktoré sa s veľkou horlivosťou chystali, jasno prednies učenie cirkve a obyčajne prednesené ťažkostiliaby so základnými dôvodmi rozlúštili.

Postarajte sa, aby mladíci modlitby pomaly a horlivo odriekali a pri sv. omši čím nábožnejšie v čistých šatách prítomní boli; ku sviatosti pokánia a prijatiu častejšie a s veľkým dúševným prospechom prikračovali, aby napravenie a snaha na dokonalý kresťanský život opravdu viditeľná bola. Cieľom tohto nemožno dosť odporúčať cez toľko storokov skrže cvičenie ohnivú próbu vystavšie prostriedky, totižto obzvláštne pobožnosti ku sv. Srdcu Ježiša, sv. ruženec, úctu ku sv. Alojziusovi a sv. Imrichovi, jakožto patrónom mládeže, Mariánske spolky, do ktorých naši predchodci radi vstupovali, bárs v akom položení a stave boli. Veľký ošoh je zo sv. eksercícii pred veľkonočnou spovedou, ba o mnoho odporúčanlivejšie je tieto na začiatku školského roku držať.

Jestli každý kňaz, obzvláštne ale učitelia a správcovia ústavov o tom presvedčia sa, že sú oni v prvom rade pastieri duší a že ostrý počet musia složiť z duší im sverených mladíkov, opravdu dozerať budú na nich, na dobrú pašu ich povedú, útlo ich chrániť budú od vlkov, čili od zlých kamarátov, od škodného čítania, od plitkých divadiel, nebezpečných roztržitostí a ku hriechu čo i len zďaleka vedúcich tých príležitostí, aké sú zábavy mládeže zo stredných škôl; do svojich prednášiek s radosťou zamiešajú spasné a nábožné veci, do svojich ľahko pochopiteľných rečí sladko vezmú na sošľachtenie mravov najspôsobnejšie veci; v spovedelniciach jako lekári a otcovia stále s celou túžbou chopia sa príležitosti, aby

najprv pre seba získali srdce mladíkov, a potom ich útló k Bohu viedli; a mimo školských stien tiež s nimi srdečne obcováť budú na tom pracujúc, aby ich na zdravé zásady naučili menovite vyrostlejšiu mládež, aby niekdy za blaho vlasti a za slávu cirkve, jako víťazi Boha na bojišti s nami spolu bojovali a dosiahli korunú večného života.“

Konečne žiada duchovenstvo a učiteľov, aby sa vždy s dôverou naňho obrátili, a ujisťuje ich, že s nimi spolu pracuje v záujme svätej veci. — Pravda, liberálom to nechutí.

Shromaždenia ľudovej strany.

Minulý mesiac 27. sept. v nedeľu ľudová strana na troch miestach vydržovala ľudové shromaždenie, a síce v Zuráni a Vasvári skládali počty zo svojho účinkovania ml. gróf Ján Zichy a Franc Buzáth vyslanci ľudovej strany, v Mogyoróde ale bolo valné ľudové shromaždenie pod predsedníctvom veľzaslúženého grófa Ferdinanda Zichyho. Tieto shromaždenia vypadli veľmi skvele a môžeme očakávať, že zásady ľudovej strany po krátkom čase všade najdú horlivých prirvzencov a nebude miesta, kde by ľudová strana svojich priateľov a prirvzencov nemala.

Tu podávame utešenú reč mladšieho

grófa Jána Zichyho,

v ktorej lieči účinkovanie ľudovej strany v snemovne počas jej sedmomesačného trvania.

S radosťou Vás vítam dneskaším dňom, keď som prišiel do vášho kruhu, aby som účty složil o našom účinkovaní z príležitosti uplinuvších snemových pojednání.

Dľa povinnosti, verno k tomu sľubu, ktorý sme pred voličmi složili vtedy, keď sme sa do boja pustili oproti liberálnej vláde, od prvého dňa dôsledne vždy sme na tom účinkovali, aby sme do nášho programu vzaté zásady a ciele čím bližšie k uskutočneniu priviedli.

Jestli niekde platnosť má tá zásada, že každý začiatok je ťažký, tak sa to môže o našom boji tvrdiť voči ktorému sme našli v snemovni vyslancov jednu ohromnú stranu, voči ktorej hmotnej prevahe na najväčšiu mravnú silu, smelosť a nesebeckosť sme potrebu mali, aby sme naše zásady otvoreno hlásali. V našich bojoch nám silu a dôveru dodávalo to povedomie, že tí, oproti ktorým sme stáli, nie na krídlach vôle národa sa dostali do snemovne vyslancov, ale pomocou bodákov, za cenu vyzdvihnutia ústavy krajinskej, — smelo vypoviem — vzdor vôle národa.

Pri pojednávaní štátneho rozpočtu na rok 1897. naša strana najurčitejšie a najzovrúbnejšie udala svoju peňažnú a národohospodársku politiku. Poukázala na tie rany, ktoré telo národa sožierajú, ktoré obzvláštne nemravná a nespravodlivá daňová politika zapríčinila; dokázali sme, že prvou a hlavnou politikou štátu je na mravný základ postaviť sa; svoje potreby dľa schopnosti národa merať, v prvom rade reálne potreby vyplniť a len po vybavení týchto vynasnažovať sa za uskutočnením takých zásad, ktoré sú ešte ďaleko pred nami a pred ktorými nesčíselné správne potreby vyplnené byť musia.

Cieľom zväčšenia sa štátnych dôchodkov poukázuc na burzu, žiadali sme tiež odanenie, dokázali sme, nakoľko je štát nespravodlivý vtedy, keď každý dôchodok, skoro každý potravínny a luxuriosný tovar odaní, avšak pri tom neodaní taký ústav, ktorého národohospodársky význam ani najmenej netajím, ktorý je ale najsúcejší k tomu, aby naň spravodlivá daň vyrazená bola. Tým viac sme požadovali odanenie burzi, ponevác v spojení tohto úfali sme zníženie pozemkovej dane dosiahnuť. Oproti daňovej schopnosti burzi postavili sme daňou nad mieru obťažený pozemný majetok, poukázali sme na to, že pokiaľ pozemkový majetok následkom biednych a štátom zanedbaných hospodárskych pomerov čím viac trati svoju daňovú schopnosť, dotedy burza, ktorá takrečeno do seba vpíja masť úrodnej zeme, je až veľmi schopná na odanenie. Tieto dve veci jednu ku druhej postaviac isto sme dúfali, že vláda nahliadnuc to, že jednostrannú a prepíatú politiku vede, týmto razom dokáže, že svoju moc nie na vyplnenie čiastočných záujmov, ale na napomôženie všeobecného dobra upotrebí. Žiaľbohu, sklamáli sme sa a s trpkosťou sme zkusiť museli, že tú žiadosť, ktorú celý národ pred voľbami tak dôrazne požadoval, tú istú žiadosť zastupiteľstvo tohože národa, bez patričného rozobratia otázky, jednoducho zatajilo.

V rámci pojednávania tohože štátneho rozpočtu oslovili sme vládu, aby malého priemyselníka a robotníka v konkurencii oproti veľkému priemyslu a kapitálu v patričnej obrane súčasnila, žiadali sme sriadenie pomeru medzi prácu dajúcim a robotníkom a ochránenie rodinných, mravných a zdravotných záujmov robotníka.

Nami povedané požiadavky boli podobné v púšti odznejúcim hlasom; vláda nielen že neučinila, ale ani nesľubila v tomto ohľade určité pokračovanie, tak, že túto malú nádej, ktorá v tomto ohľade do budúcnosti svieti,

— zo samej najvyššej trónnej reči môžeme čerpať.

S boľastou a nie s malou obavou hľadíme teda do budúcnosti a našu obavu zväčšuje zo dňa na deň tá smutná skúsenosť, že socializmus i u nás dvihá už hlavu a s úžasnou rýchlosťou cvála po rovinách Uhorska tichým ľudom obývaných, znebezpečujúc pod jedným i tie najväznejšie záujmy národohospodárske.

Smelo vyslovím, že jestli vláda na poli priemyslu predbežné nariadenie neučiní, že jestli so všetkými svojimi hmotnými a duševnými silami ta účinkovať nebude, aby sa robotnícka trieda, priemyselná práve tak, jako roľnícka, odstránila od jedovatých vplivov náuk z cudzozemska ku nám prichodiacemu socializmu, národ dôjde k tak strašnej mravnej a hmotnej záhube, ktorú žiadnymi pozatýmnymi nariadeniami nebude vstave do riadneho stavu viesť.

Nech zabudne vláda, že od nej tieto účinky v prvom rade ľudová strana požaduje, nech nehľadá na nás jako na politickú stranu, ale jako na cítiacich a mysliacich občanov, ktorí lepšie poznáme boľasti národa a celkom z blízka vidíme rany ľudu preto, lebo stojíme bližšie ku nemu, — nežli oni.

Či to nie zvláštny zjav, ctení voličia, že šírením sa liberálnej politiky v tom istom čase i socializmus dvihá svoju jedovatú hlavu? a že po uvedení do života cirkevnopolitických zákonov na jeden úder ukázal sa ten záhubný smer, jehožto podstatnou príčinou a cieľom je — revolúcia.

Čo sa cirkevnej politiky ľudovej stránky týka, ctené volebné obecnstvo, toho výraz sme dali počas pojednávania rozpočtu ministerstva náboženských a výučebných záležitostí, znovu a znovu prizvukovali sme potrebu revízie a že toto naše stanovisko, ktoré sme od započatia našej stránky zaujali, podarené bolo, svedčí tá okolnosť, že nielen zo stránky cirkve katolíckej, ale i zo stránky protestantov skrze tie najpovolanejšie osoby také osvedčenia učinené, také požiadavky prizvukované boli, ktoré len našu pravdu dokazujú pri tomto stanovisku, natoľko, že jestli vláda za krátky čas nepodá predostretie ohľadom revízie cirkevnopolitických zákonov, najde sa v protive so všetkými kresťanskými vierovyznaniami a že vtedy na jaké mravnou silou vláduce živly bude prinútená opierať sa, toho posúdenie znechávam na ctené volebné obecnstvo.

Čo sme ďalej ohľadom katolíckej autonómie samosprávy sľúbili, vyplnili sme, ponevác sme nenechali ani jednu príležitosť pomínúť

bez toho, aby sme vládu na svolanie autonómického kongressu a na učinenie s ným spojených potrebných krokov neboli vyzvali.

Volby do kongressu sú skoro už skončené, katolícka spoločnosť zdvihla svoje mohútne slovo a dokázala, že nestojí to tvrdenie liberálov, že väčšia stránka katolíkov s nymi drží, ponevác voči liberálnym kandidátom s neočakávanou väčšinou mená neodvislých katolíckych kandidátov víťazne vyšly z volebných urní.

Vláda teda s mravnou ztratou vojde do pojednávania autonómického kongressu, ale keď položí svoju ruku na bijúcu žilu katolíckeho spoločenského života a nahliadnúc i váhu jej mravnej úlohy, aspoň čiastočne chce napraviť to, čím katolíckemu náboženstvu s donesením cirkevnopolitických zákonov poškodila, vtedy pomocou prispeje katolíckej spoločnosti a v duchu cirkevnom a v dobre pochopenom hmotnom záujme katolíkov napomôže hierarchyčnú sriadenosť cirkve, taktiež i ohľadom na hlavné patronátske právo rozlúšti túto veľikú otázku, od ktorej rozhodnutia závisí náboženský pokoj katolíkov v tejto vlasti.

Vo Vašvári

na ľudovom shromaždení povedal *gróf Vladár Zichy* nasledujúcu reč :

Preto sme sem prišli, aby sme sa v našom presvedčení sosilnili, tu v tábore horlivých bojovníkov, ktorí si medzi prvých pod zástavu kresťanskej ľudovej stránky stali a v boji tak verne vydržali, my chceme nové sily čerpať k ďalšiemu boju. Avšak nielen ľud, ale najnovšie i kráľ dal najslávnejším spôsobom výraz svojim kresťanským citom (Búrlivé výkriky: Nech žije kráľ! Nech žije náš kráľ apoštolský František Jozef!) a svojej vrelej otcovskej láske oproti nám prechováanej. Ľudová strana teda dnes so svojim programom tam stojí, že sa stretá s citoma kráľa. (Výkriky: Daj Bože, až je tak! Nech žije kráľ! ozývaly sa vrchy za viac minút. Zástavami vejú, tisíci a tisíci svoje klobúky a šatky v povetrí semtam lengajú.) Náš milovaný kráľ — pokračoval rečník s hlbokým dojatím, najmilostivejšie nariadiť ráčil, aby — na čom sa my obzvláštne tešiť môžeme, sa za kresťanskú vieru mučeníctvom podstúpivšiemu Sv. Gerhardovi čanádkemu biskupovi, ďalej vo viere horlivému Petrovi Pázmánovi ostrihomskému biskupovi a taktiež statnému bojovníkovi kresťanstva Jánovi Huňadymu a Mikulášovi Zrinimu a ešte šiestim výborným a veľkým mužom Uhorska na útraty nášho jasného pána pomníky postavily. (Nech žije kráľ!) Náš kráľ teda v týchto

velikých historických osobách chce zvečniť boje kresťanstva.

Ludová strana tiež inšie nečinila, než bojovala za kresťanskú vieru, za vnútorné presvedčenie.

Po ňom rečnil Franc *Buzáth*, vyslanec okresu, ktorý skladal počty zo svojho účinkovania snemového. Predovšetkým vyzdvihol, že ľudová stránka to vždy bola, ktorá svoje slovo pozdvihla oproti prechmatom vlády, ktorých sa vláda cieľom rozšírenia svojej moci dopustila, čo ale zisková strana, banky, podniky, vyslanci z pensionovaných úradníkov vždy otrockým spôsobom prekaziť pokusily sa. Áno — hovoril rečník — z týchto pozostáva liberálna strana, jedna čiastka osôh užíva, druhá ale naň streže.

Voľby do katolíckej samosprávy ukazujú, ako sa všeobecná mienka zjavila? Keby nebolo vládnych peňazí, násilia, žandárov a utlačania bývalo, ani 4—5 svojich ľudí by tam vláda nebola vedela viesť a aj tí, čo skrze ňu prešli, hodní sú lepšieho stavu, nežli svoje meno poctivé liberálnym neriadom na pospas vydať. Potom dr. Franc *Major* opisuje vo svojej reči smutné polozenie malého hospodára a priemyselníka, ktorému stavu by sa tak odpomôcť dalo, keby sa švindlerský svobodný febrický priemysel vytvoril, ktorý vyučeného remeselníka kazí, ďalej keby sa lacná požička zaviedla a pozemková daň znížila a sriadila. Naša vláda len o burzových špekulantov sa vie starať, ľud ale nechá na vnivoč výst.

Po tejto so zvučným éljenovaním prijatej reči rečnil snemový vyslanec Karol *Kálmán*. Tento bohatými rečníckými vlohami obdarený rečník pripomenul minuloročné shromaždenie, keď ich medzi múry kláštora vtisli a on tam, ako niekedy v katakombách prenasledovaní kresťania, hovoril k ľudu. Avšak už lepšie časy sa byť zdajú, tak hovoril, cisárske a kráľovské slová dokazujú, že kresťanom byť predsa je len čnosťou.

Znovu vzkrсне nádej a dôvera v každom občani tejto vlasti, že vieru, ústavu, svobodu Uhorska nič nenie vstave zničiť. Toho liberálneho vládarenia posledným hradom je Uhorsko, ktorý liberalizmus z celej Európy už vyhnali. A tento vyhnatý liberalizmus sa chce u nás utiahnuť a nás znivočiť, lenže sa o jeho odstránenie postaráme. Ďalej ho netrpíme a trpeť za žiadnu cenu nesmieme.

Preč s ným i od nás. Nech zhine ten národ a ten zkazonosný cudzí prišelec, ktorý všade len nenávisť vzbudil a predovšetkým ľud do strašnej záhuby uviedol.

Potom gróf Vladár *Zichy* završil shromaždenie.

Na shromaždení ľudovej stránky, v **Mogyoróde gróf Ferdinand Zichy**

predseda shromaždenia a neunávný vodca ľudovej strany pojednával o potrebe živého náboženského života, pretože len takto môže ľudová stránka víťazstvo svojich kresťanských zásad dúfať. Oduševnenými slovami spomenul to rozhodnutie nášho kráľa, ktorým nariadil zvečnenie pomiatky našich velikých mužov a obzvláštne prizvukoval, že medzi desiatimi výbornými mužmi, ktorým Jeho Veličenstvo pomníky postaviť dal, na prvom mieste spomenutí sú mučedník Sv. Gerhard biskup a o katolícku vieru veľké zásluhy si nadobudnuvší ostrihomský biskup Peter *Pázmány*, ktorý bol z toho jezuitského riadu, ktorý neskorej zaslepený a pomotaný ľudský rozum z tejto vlasti vykázal.

Ďalej Mikuláš *Lepšényi* vyslanec ľudovej strany rečnil o nových poriadkoch, vlastne neporiadkoch, ktoré sú nielen drahé, ale i neznesiteľné ľarchy na občanov valia. Ľud s veľkým oduševnením načúval reč *Lepšényiho* a medzi tým husto bolo počuť hromziace a preklínajúce výrazy na cirkevnopolitické zákony a jejich vynálezcov.

Nie menej zaujímavú reč povedal vyslanec Anton *Mócsy* o programme krajinských márodohospodárskych pomeroch. Na kresťanský základ musíme položiť — tak hovoril — celý politický život krajiny, zákonodarstvo musí byť duchom kresťanstva presiaknuté, a len vtedy bude príležitosť k tomu, aby Uhorsko tie nehody šťastlivo znieslo, do ktorých ho bezbožný liberalizmus uvrhnul. Pri boji za uvedenie kresťanského ducha ľudová stránka na veľmi vysokom mieste dostala podporu. Rozumie reč nemeckého cisára *Vilhelma III.*, ktorý vo svojej zdravici obzvláštne ochranu kríža vyzdvihol, jako najväčšiu zásluhu Uhorska. A rozumie ďalej najvyššie rozhodnutie nášho kráľa, s ktorým tak výborne oslavy uhorského katolicizmu, ako Sv. Gerhard, Peter *Pázmány* a gróf *Ján Pálffy* vyznačení a zvečnení sú. Toto považuje za povzbudzujúci znak a dúfa, že zásady ľudovej strany dôjdu svojho oprávneného víťazstva a Pánboh našu zástavu víťazstvom a slávou ozdobi.

Ostatným rečníkom bol dr. S. *Alexander Semadam*, budapeštiansky pravotár, ktorý o ľudovej stránke a o jej úlohách krátku ale podarenú reč povedal. Potom predseda gróf *Ferdinand Zichy*, s krátkou, ale dojímavou rečou shromaždenie završil.

Pýtame sa našich slávnych (?) liberálnych mameluckých ablegátov, prečo oni nevydržia-
vajú také shromaždenie a prečo svojim voličom
nevidávajú počet zo svojho snemového učin-
kovania? Ale čo budú jaký počet vydávať,
keď oni nič nekonajú a do snemovne väčším
dielom z dlhej chvíle alebo vyspať sa idú.
Počkajte len liberáli, i tak to dlho trvať ne-
bude, keď sa ľud všade prebudí, potom vám
je koniec, ani pes o vás nezabrechá, že ste
tu niekedy boli. Kortešovať, vysoké platy brať,
nič nekonať, na to vás je dosť; ale ľud po-
učíť, vysvetlíť mu jeho stav, jeho záujmy ob-
ráníť: to je vám neznámou vecou — lenže
potom si to sami na svoj účet pripíšete, keď
Vás ľud tiež znať nebude a v čerty za-
žene.

L'udové shromaždenie v Trnave

3. t. m. vydržiavané vypadlo veľmi skvele. Obecnstva
tamejšieho a prespolného bolo veľké množstvo. Odu-
ševnenie ľudu bolo naozaj také, jaké málokde vídať.
Na shromaždení boli prítomní skoro všetci poprední
cirkevní a svetskí občania okolia Trnavy.

Popoludní o 1. hodine otvoril shromaždenie gróf
Ján Zichy s veľmi oduševňujúcou rečou. Teší ho, že
ľud vzdor toľkým prenasledováním za ľudovú stránku
tak oduševneno sa zaujal, veď ešte nezabudol nikto
minulé voľby, pri ktorých ľud tak strašne trýznili. A
prečo? Preto, že je ľudová strana *kresťanská* strana.
Či je to hriech *kresťanstvo* i vo verejnom živote vy-
znávať a dľa neho konať? *Nie!* Veď sám *nemecký*
cisár Uhorsko pri minulej návšteve tak veľmi pochválil
pre túto vlastnosť a *Jeho Veličenstvo náš kráľ* tiež to
sté dokázal, keď nariadil desiatim *kresťanským* mužom
pomníky postaviť. Hľa i naše heslo je to, čo je heslom
nášho kráľa!

Potom hovoril o národnostnej otázke, že ľudová
strana nechce nikoho násilne pomaďarčiť a reč mate-
rinskú mu vziať. My musíme spoločne na blahu a
dobrobyte vlasti pracovať: toto je naše heslo. Nech
je tu každý šťastlivý a pridrží sa svojej vlasti. Shro-
maždení otváram.

Nasledovala reč Štefana *Rakovského*, ktorý začal
svoju reč s pekným pozdravom: Pochválen buď Pán
Ježiš Kristus! Tento pozdrav nám je heslom nielen
doma ale i v boji proti bezbožnému liberalizmu. Ho-
voril o zákone beznáboženstva, ktorý dovoľuje, aby
sa človek od Boha odtrhnul. Na škodlivé následky
následky tohto zlorečeného zákona už i protestanti
hrešia. Ďalej pojednával o civilnom manželstve, ktoré
ženu od kríža odtrhuje a rodinný život soslabaže. O
socialných zásadách liberalizmu hovorí, že tie sú nič
inšieho jako utlačanie chudobného skrz bohatého.
Boháči sú medzi sebou bratia, ale chudobný ľud ten
je nie ich bratom. Že niekoľko si občianskú svobodu
liberalizmus váži, to sa veľmi jasno dokázalo pri mi-

nulej trnavskej voľbe. Jakým spôsobom spravodlivosť
prisluhujú liberáli, hovorí, že keď chudobný človek
čo ide od hladu zomreť kúsok chleba ukrade, toho
do žalára zavrú, kdežto svojich bohatých pajtášov čo
i polmilionu pokradli a premrhali po krčmách, tých
vyhlásia za pomätených na rozume a oslobodia zpod
lrestu.

Ľudová strana chce v duchu a na rozkaz Krista
socialnú otázku riešiť.

Po ňom nasledovala reč pravotára Štefana *Be-
zéhého*. Hovoril o veksle (zmenke), s ktorým židia
kresťanský ľud toľko klamú a na vnivoč vyvádžajú.
Preto nech sedliak veksel nepodpisuje, lebo vekslový
zákon je veľmi ťažký a žid pri tom vždy vyhrá.

Dr. Ján *Zelenýák* hneď na začiatku svojej reči
poukazuje na tých mnoho kostolov, ktoré nábožní
predchodci stavali a prosí ľud, aby nasledoval pekný
príklad svojich nábožných predchodcov. Pokiaľ trnav-
ský ľud s liberálmi držal, trebárs sa aj slovensky mo-
dlil, bol dobrý vlastenec, — teraz ale keď drží s ľu-
dovou stranou, už ho upodozrievajú, že je nie vlaste-
necký. Vskutku liberálne pochopy o vlastenectve.

Napokon rečnil predseda gróf Ján *Zichy*. V nie-
koľko slovách vyjaviť svoju nádej, že slová rečníkov
padly do dobrej pôdy a prosí prítomných, aby tie
zásady všade rozširovali, v obci, u susedoch a v
rodine. Toto im i za povinnosť klade smlúva, ktorú
dnes pod rečou dra Jána *Zelenýáka* s ľudovou stranou
uzavreli, keď na tú zástavu prisahali, na ktorej sú
tieto tri sväté mena:

Boh, — kráľ, — vlasť.

Jemu vždy v pamäti zostane dnešné shromaž-
denie, nech i ľud vždy oduševnenie čerpá zo spo-
mienky na tento slávnostný deň! Konečne so živí-
ním kráľa, vlasti a ľudu zatvoril shromaždenie.

Darmo liberálni bašovia prenasledovali a
prenasledujú ľudovú stranu. Tú viac neodstra-
šia a nezničia. Jej blahonosný vplyv zo dňa na
deň hlbšie a hlbšie medzi ľuďom sa šíri a one-
dlho môže počítať na to, že celá krajina a jej
všetci neodvislí a s ľuďom počestne zmýšľajúci
občania si pod jej zástavu stanú. Ale jako by aj
aj nie? Či liberáli za toľké a toľké roky ľud
tak osvietili o poučili jako to ona za tak krátky
čas učinila? A keby jej ešte všade ruky nevia-
zali a jej dobrú radu vypočuli — veruže by
sa ľud ináč mal, nežli sa teraz má.

Horlivú a bezzistnú zaujatosť ľudovej strany
za ľud veľmi pekne dokazujú tie shromaždenia,
ktoré rad-radom vydržia, kde a kedy len
môže.

Teraz najnovšie 10. t. m. v nedelu bude
vydržiavať shromaždenie v *Udvarde*, kde
držia reč: ml. gróf Ján *Zichy*; Ján *Molnár*, dr.
Františ *Major* a Karol *Kálmán* snemoví vy-
slanci ľudovej strany. — Ten istý deň vydr-

žiava ďalej shromaždenie vo *Frašťáku*, kde rečnia nasledovní rečníci: 1. gróf Aladár *Zichy* drží úvodnú reč. 2. O nových poriadkoch; drží Ferdinand *Sándorfi*. 3. Ľudová strana a hospodári; drží Štefan *Bezéthy*. 4. Zásady ľudovej strany; drží dr. Ján *Zelenyák*. 5. Záverečná reč predsedy.

Na to shromaždenie id každý, kto len môžeš a ukáž že si kresťan, že miluješ Boha, kráľa a vlasť a že nemôžeš také zákony a pomery znášať, ktoré ťa jako kresťana a občana hlboko urážajú.

POLITICKÉ CHÝRY.

Všeobecná radosť následkom daru Jeho Veličenstva. Jako sme to už v minulom čísle „Kresťana“ spomenuli, kráľ nariadil, aby sa v hlavnom meste krajiny v Budapešti na útraty dvornej pokladnice 10 stredných pomníkov na patričných námestiach postavilo a spolu aj určil tie osoby, ktorých pamiatka skrze tieto pomníky zvečnerá bude. Tento veľkolepý kráľovský dar každého radostne prekvapil a celá krajina pláva v citoch radosti nad týmto krásnym a šľachetným zmýšľaním a účinkom nášho dobrotiveho kráľa. Zpomiedzi týchto 10 pomníkov prvý bude postavený Sv. Gerhardovi, biskupovi a mučeníkovi, ktoréko pre jeho kresťanskú vieru z vrchu, po ňom Gerhardovým zvanom, rozlutení pohania dolu zhodili a strašným spôsobom usmrtili. Kresťanský mučeník teda je na prvom mieste spomenutý, čo dokazuje, že nakoľko si Jeho Veličenstvo náš kráľ svoju veru vždy a všade váži a ju preukazuje. A tak s tým i nás s dobrým príkladom predchádza. Toto najnovšie rozhodnutie kráľa po celej krajine takú radosť zapríčinilo, že nielen v snemovni, ale všetky väčšie-menšie mestá holdujúce a poďakujúce pripisy uzatvorili na Jeho Veličenstvo zaslať. Hlavné mesto krajiny ale 30. m. m. utešene osvietili na úctu kráľa. Celý národ sa teší, že má takého dobrého a šľachetného kráľa, ktorý si národ tak váži. Ale doista si národ aj zaslúžil túto odmenu, veď už cez toľké storočia pri Habsburgskej dynastii verne stojí a ju bráni i v tých najbúrlivejších časoch. Pamätajme sa len na kráľa Máriu Teréziu, ktorú s výkrikom: „Zomreme za nášho kráľa Máriu Teréziu“ prijali a zachránili vtedy, keď celý svet proti nej sa postavil. Národ by to isté i dnes urobil za Jeho Veličenstvo nášho kráľa Františka Jozefa, ktorý si so svojím šľachetným srdcom a úprimnou láskou oproti národu všetku našu priazeň a úctu v každom ohľade získal. Nech žije Jeho Veličenstvo náš kráľ František Jozef!

Položenie liberálnej vlády v Uhorsku nateraz nie je priam skvelé a potešiteľné. Na snemovni práca nijako nejde, — nuž ale jako má aj ist, keď ani programu niet, dľa ktorého by pracovali tí naši slávni „tatici“ vlasti. Čo minulý týždeň v snemovni zasedali a pojednávali, to bolo len parádne zasadnutie a návrh o povinných eksemplároch tlače, ten predostrel gróf Eugen *Zichy*. Hľa taká je tá liberálna bánffycká

politika. Keď si na čas pomôhla s predĺžením kvóty a druhých spoločných záležitostí, teraz odľukuje ani čo by neviem jakú ťažkú prácu bola prekonala. Pravda liberálom je už i to ťažkostí, keď musia do snemovne sedieť a reči počúvať ist. Keby aspoň počúvali a sa niečomu učiť chceli, ale oni si tam zavše i pospať prídu. Že to tak dlho trvať nebude, ale ani nemôže, je istá vec. Liberálne šudenie a šafárenie čo chvíľa sa prekotí a nastúpia zdravšie pomery. To dokazuje i tá okolnosť, že Jeho Veličenstvo náš kráľ predsedu snemovne ku sebe na viachodinné vypočutie a rozloženie o krajinských pomeroch povolal, avšak liberáli sa o tom nezmenajú, čo bolo predmetom tohto rozhovoru. Iste nie dačo potešiteľné o nich a pre nich, lebo by hľač celý svet radostnými chýrmi zaplavili a od východu až po západ by svoju slávu a životaschopnosť vytrubovali. Veď viete, že sa oni do toho tak výborne rozumejú. Hja, okrem pravdy ništ netrva na veky; ani liberálne šafárenie a utlačanie nebude už dlho dýchať. My by sme mu čím skorej šťastlivú cestu priali, veď nám nedalo ništ dobrého, ale zlého mnoho. No, veríme v pravde a odplate a i to dúfame, že čas je už dost zralý na to, aby sa liberáli svojho škodného a národ do nešťastia uvrhujúceho panovania už raz zrekli. A či čakajú, až ich my odoženeme?

Chudobnému ľudu hlad hrozí. Veru smutná a to veľmi smutná zpráva, lebo tohoročná úroda bola veľmi biedna, tak že na viacerých miestach krajiny veľký hlad očakávať môžeme a očakávame. U nás zlá úroda všetko zkaží, ľud do najväčšej biedy uvrhne, lebo trištvrte obyvateľstva našej vlasti sa s roľníctvom zaoberá a tak keď je úroda slabá a zlá, istá vec je, že ľud hľadá biedu a núdze v ústrety. A keby potom ešte len zlá úroda, — ale tu máme i liberálne šafárenie vlády, ktorá sa o ľud len toľko stará, že neznesiteľné dane naň navála, s eksekútorom ich zinkassuje; ale o to sa nepostará, jakú odpomoc ľudu dať. Keď ľud hladom mre, potom mu požičia pár zlatých alebo dá, — lenže čo je to za pomoc, to je toľko jako žobrákovi almužná. My druhú, skutočnú pomoc žiadame. Žiadame a už toľko razí to naši ľudovi vyslanci na sneme predniesli, aby vláda veľké pozemkové dane znížila a burzovú daň uviedla. Lenže darmo. Liberáli nemajú srdce pre ľud, ale len pre židovských gšestárov, ktorí sú dnes tu, zajtra tam, kdežto ľud veždy svoju vlasť si verne miluje a miloval. Ano len tie požiadavky ľudovej strany splňte, postavenie ľudu hneď sa zlepši. Nevymýšľajte kadejaké cirkevné zákony, tie patria cirkve, ale na tom pracujte, aby ľudu spomoženo bolo, aby ľud hladu nebol vystavený. Vy máte všetku moc a silu v rukách, keď vy ľudu nepomôžete, kto nemôže, ten mu nespomôže, čo by aj chcel. Ďalej upozorňujeme vládu ohľadom kvóty, aby ju nezvýšila, lebo vtedy naozaj nevydrží tu nikto od toľkých tiarch a daní. Ľud bude prinútený do cudzích krajov, do Ameriky utekať a tam si výživnosť hľadať, a potom pánov liberálov a židov kto bude vydržať, keď ľud ujde, či oni pôjdu kopať, orať, siať, žať, mlatiť atď? Horkýže pôjdu! to ani nespomínať, jejich fajnovým rúčkám. Teda v jejich vlastnom záujme leží, aby bieda a núdza ľudu odpomôhli, pokiaľ sa dá, aby potom nebolo už neskoro — od čoho nás Pánboh zachovaj!

Zmena ministerstva v Grécku. V Grécku sa stala zmena v ministerstve, ponevác býalý ministerpredsada Delyannis, ktorý je hlavnou príčinou grecko-tureckej války, musil sa poďakovať zo svojho úradu a miesto druhým popustiť. Predseda nového minister-

stva sa volá Zaimis, proti ktorému bývalý ministerpredseda Delyannis všemožne pracuje, aby ho tejto hodnosti pozbavil, avšak zdravo zmýšľajúca väčšina gréckeho obyvateľstva nedopustí, aby takýto muž, čo toľké biedy na hlavu Grécka doniesol, že ho do tak nešťastnej bitky voviedol a ešte i teraz búri a nepokoj robí, niekedy na ministerské kreslo dostal. Somár len raz ide na ľad. Gréci sa tiež nedajú viac šudiť takým ľuďom, čo ich do tak strašného polohenia priviedli. V novom ministerstve vidí každý záruk lepšej budúcnosti Grécka.

Boje na indio-afgánskej hranici trvajú ďalej. Angličani bojujú so všetkých síl jako len môžu, i do vody jed a otravu hádžu, aby takto tamejších povstalcov zo života zniesli. Samí anglickí vojáci nemôžu ani vody piť, keď do nej otravy nahádzali. To tam není riadna válka, ale len takzvaná guerillová bitka, menšie väčšie vojenské čaty sa bijú medzi vrchoma a v dolinách, raz jeden raz druhý zvíťazí. Avšak predsa je to nebezpečný boj, lebo môže veľmi dlho trvať, mnoho stáť a pomer medzi bojujúcimi bude ešte horší jako bol. Darmo je, taká je bitka.

Krajinský snem.

Snemovňa vyslancov.

Zasadnutie 4. októbra.

Snemovňa vyslancov mala dnes slávnostné zasadnutie. Na dneskajší deň totižto jako na meno kráľa bolo ustálené pojednávanie návrhu o holdujúcom prípisi na kráľa za tú jeho láskavosť k národu, že dal 10 pomníkov pre hlavné mesto krajiny na farchu svojej kráľovskej pokladnice zhotoviť. Prítomní vyslanci boli všetko skvostne oblečení.

O návrhu holdujúceho prípisu rečnil najprv Aleksander Hegedús, potom Ludvik Meszlényi a gr. Albert Apponyi a Ludvik Holló, všetci v méne svojich stránok prijímajú s najväčšou radosťou tento návrh a tešia sa tomu, že kráľ tak pekne uctil krajinu a národ s jeho veľkolepým darom.

Z ľudovej stránky rečnil za návrh opát Ján Molnár, ktorý — ako hovoril — veľmi sa tomu teší, že on je poverený tie city tlumočiť, ktoré proti najjasnejšiemu kráľovi celý národ prechováva. Ľudová strana sa k tomuto návrhu s najväčšou radosťou pripojuje. Kráľ si s týmto účinkom taký pomník postavil, ktorý žiaden čas nezničí a vydobil si úplnú vďaku národa. Za tento panovnícky dar nech žije kráľ! (Hlučné éljeny!)

Po prestávke predseda oznámil, že uľadnovrený holdujúci prípis obvyklou cestou ku Jeho Veličenstvu predosire.

Zasadnutie sa skončilo o 12 hodinách 40 minútach popoludní.

Zasadnutie 5. októbra.

Dneskajšie zasadnutie bolo veľmi slabo navštižené. Asi 24 ablegáti boli prítomní, na povlači ale nebol nikto.

Pojednávali návrh grófa Eugena Zichyho o povinných exemplároch tlačových výrobkov, ktorý návrh po niekoľkých poznámkach a nepatrných zmenách vo všeobecnosti a spolu i v podrobnosti prijali. Ďalej ustálili tenže návrh na zajtrajšiom zasadnutí po treťi raz prečítať a tak konečne ho vybavíť. Predseda hovorí, že tento týždeň nebude viac zasadnutia, iba jestli bude zapotreby formálne zasadnutie.

Zasadnutie 6. októbra.

Dnes prečítali včerajší návrh o povinných tlačových výrobkoch po treťi raz. Ďalej zadal návrh barón Géza Fehérváry, minister honvédstva ohľadom toho, koľko rekrútov žiada na r. 1898.

Potom opát Ján Molnár z ľudovej strany zadal návrh o *napomožení biedou zastihlých krajov*, ktorý budú 13. t. m. pojednávať. — Hľa ľudová strana vždy a všade dokazuje, že jej blahobyť ľudu na srdci leží.

O tomto návrhu pocláme zpravu budúcně.

Chodia sem tam mnohí...

(Petőfi.)

*Chodia sem tam mnohí po zelenej hore,
priam sa aj slniečko k odpočinku bere;
v jeho paprsl ekoch ruže kvitnú všade,
po grunoch, po vrchoch, po pahorkoch vzade.*

*Nič na to nedbajú, netešia sa nad tým,
jakoby v ňac ani nepatrilo už k nim.
Stať sa dva holubky v tej hore zelenej,
len sa nad tým tešia, že hrkútajú v nej.*

*Sem tam chodím aj ja po údolí krásnom,
radujem sa nad tým, že teraz svedkom som,
ako to slniečko zapáda za hory,
ako sa pomaly s tou temnosťou morí.*

*Keby tie holúbky tam nehrkútaly
cítily by sa dobre, spadly by s mňa skaly;
ale keď ich vidím v pokojíčku sladkom
hneď nariekam nad tým, že ja opusteným som.*

Jankovský.

Pri kopyte.

— Beseda. —

Málo kto sa najte teraz, kto by nepretriasal politiku. Či sedliak, či pán, či remeselník, či roľník, ba ešte aj ženské politizujú. Taký vek nám nastal, v ktorom politika hrá hlavný zástoj v spoločnosti ľudskej; ona prechádza všetky vrstvy človečenstva, kukne aj do tých najbiednejších chalúpiek, neobejde ani dielne usilovno pracujúcich remeselníkov, lebo každý je toho presvedčenia, že on jako občan má právo ktomu, aby zskúmal skutky tých, ktorí na čele jeho stoja.

Ky div teda, že aj pri kopyte sa prefahuje politika? Ba čo viac šustrí sú tí najvýbornejší politikovia medzi remeselníkmi, lebo hneď od malička sa učia aj tomuto remeslu. Už jako učeň začne politizovať šuster, keď nie ináč aspoň tak, jakoby vyhovel ľapsíku majstrovému; keď zostane tovaryš, už si myslí, že je celý vyslanec krajinský, lebo v nejednej dielne držia snem, rokujú nad mnohými otázkami, zaobierajú sa každý deň s tou, alebo s tou udalostou; keď zostane ale majster, no vtedy je už aspoň polministrom, lebo on rozhodne veľmi často nad veľkými dišputátami, ktoré držia tovaryši medzi sebou. Mnohí sú tak osvietení, že v riešení niektorých otázok, väčší chochmes prezradzujú, ako náš ministerpredseda Bánffy.

Takto vyzieral aj Jožko Nevkoč. On vždy načúval rozhovor svojich pracovníkov, a keď bolo už toho až primnoho, vážnym hlasom začnul rečniť a dôležito rozluštil jakúkoľvek vec. Aj teraz sa dišputovali o tom, či má každý dospelý muž mať volebné právo, alebo nie. On sedel na stolci a prebieral kopytá, aby môhol najst to, ktoré sa miere jeho trať. Nič nepovedal, len načúval ako jeho tovaryšia múdro vyprávajú. Keď našiel kopyto, vstal hore so stolca, a obrátiac sa k svojim pomocníkom začal rečniť:

— Vidíte drahí pomocníci moji, ja som dlho hľadal kopyto a po veľkom prehadzovaní, našiel som ho. Toto sa mi traťlo akkuratne. Či sú neni všetky kopytá potrebné? Či len toto máme upotrebiť a ostatné zahodiť? Nie; každé nám je potrebné. Tak je to aj v živote občianskom, každý občan je potrebný a nesmie ho vytvoriť žiaden z prá' jeho, ktoré mu patria. A čo robí vláda? Čo robia liberáli, ktorí teraz majú moc v rukách?

— Oni nás olupujú o tieto práva — kričali všetci tovaryšia.

— Nielen že olupujú, ale celkom pozabávajú týchto najsvätejších práv, ktoré každému občanovi prislúchajú. Tak robia s nami, jako keď by sme my všetky kopytá čo máme pozahadzovali. Oni len tých veznú do popisov, ktorí sa im ľubia, ktorí sú na jejich stranu, a ostatných o ktorých sú presvedčení, žeby proti nim boli, celkom vynechajú. Ani toto neni dost; u nich len ten má právo, kto veľké porcie platí.

— To je nepravosť; každý občan má mať volebné právo — zakričal učen Štefan.

— Buď ticho Štefan, ty nerozumieš ešte týmto veciam tak, jako sa patrí, bár aj dobre si poznamenal. Teda milí pracovníci moji, jako my upotrebíme každé kopyto a nezahodíme ani jedno, tak by mala aj vláda činiť s našimi občanmi; každý by mal mať volebné právo, a ani jedon by nemal byť vynechaný. Či my neplatíme všetci porcie? Či my nebojujeme, keď treba za vlasť? Či my nebránime otčinu našu? a neslúžime svedomito?! Neni-li nepravosť, že len jedni majú právo

a aj to v takom malom počte, ako sa liberálom ľubi?! Prindú časy, že sa budú vysmievať z týchto ľudí, jako môhli také hlúposti, nesvedomitosti páchať; lebo toto je nie spravodlivosť, lež tyranstvo! Kopyto je našim heslom. . . Podľa kopyta sa musíme držať; my máme viac rozvažitosti pri tomto malom nástroje, jako všetci liberáli ostatní vo spolok.

— To je pravda! Nech žije kopyto — zakričal vofakto od ponku.

— Ty hlupák — rieknuť na to Džikár — že nech žije kopyto; nech žije náš pán majster! Sláva mu; on je náš ministerpredseda.

— Nech žije! Nech žije! Sláva mu — kričali všetci.

— Dobre chlapani; kebych ja bol ministerpredseda, každý by ste mali volebné právo. Museli by sme vyhrať; lebo aj robotníci sú údovia občanstva, preto aj ti by mali mať právo voliť.

— Tak by musela ľudová strana vyhrať, čo by čo bolo — odvetil Džikár.

— To je isté; lebo keďby tak robili, jako pri tých bývalých voľbách, by sme im s kopytom nahnali rožumu do kotrby.

— Áno kopyto by nám pomohlo — dokončil rozhovor Nevkoč, na čo sa všetci smiali.

Usilovno pracovali ďalej. Niekedy sa tak rozhoreli, keď prišla reč na liberálne zločiny, žeby boli hneď kopytá brali a liberálom hlavy roztrepali. Oni boli telom dušou za ľudovú stranu zsujať; jej program tak rozluštili, že nebolo toho slova, čo by už neboli pretriasali. Každý bol presvedčený o tom, že jedine táto stránka im ulaví na jejich ťažkostiach. Jest pravda, že niektorí aj ináč rozmyšľali, ale od kedy sa začalo v ich dielne snemovanie a reči sa držaly, každý bol horlivým ľudovakom. Aj teraz sa usilovali istého nového tovaryša presvedčiť o tom, že len ľudová strana má pravdu.

— Ale jako? — rieknuť tento — veď tam sú skoro sami kňazi; tí ale nič dobrého nechcú pre ľud.

— No ty si, ako vidím — odvetil na to Konkaj — bol kdesi medzi socialisty.

— Bol veru; to sú chlapani! Ti nepotrebujú ani Boha, ani viery, ani kňazov: tí sú najsvobodnejší ľudia na svete.

— To je veru zle kamarátu; medzi nami nebudeš môcť byť, jak taký zostaneš.

— Veď ho mý obrátíme! Dobrý šuhaj bude z neho — rieknuť na to majster.

— Ha . . . ha . . . ha! Ale som vás dostal! No pán majster najlepšie poznamenal, že zo mňa bude dobrý šuhaj. Už som ja aj taký; veď som ja tiež oduševnený ľudovák: o socialistoch nechcem ani počuť; to sú chumaji.

— Sláva mu! Nech žije náš spolubrat medzi nami — ozývala sa celá dielňa.

Priam medzi týmto prišiel v. l. aký tvrdohlavý liberál k Nevkočovi; chcel si dať topánky ušif. Nevkoč mu vzal mieru. Z jeho reči sa dozvedel, že ho veľmi to mrzí, keď je on ľudovák; už ho chcel presvedčovať, aby bol liberálom.

— Mňa veru nikto na svete neni vstave presvedčiť o tomto — rieknuť k nemu s mužilým hlasom Nevkoč — tým menej ale, abych bol liberálom.

— Ani peniaze?

— Veru nie! Takto len liberáli vedia činiť. Ja pri mojom kopyte som spokojný a nepotrebujem od nikoho nič. Moje presvedčenie sa neda zakúpiť.

— A prečo sa takto pridružujete ľudovej strane?

— Preto, lebo jedine len táto má budúcnosť; ta aj nás chce napomáhať.

— Neverte vy pane Nevkoč ľudákom; aj tí len svoje hlúposti trepú.

— Nie tak, ale liberáli! Ktože takto zastáva ľud, ako oni? Či neukázali svetu, jakými ľudomilmi sú už mnohokrát? Pozrite, jaký krásny návrh vypracoval Štefan Rakovszky o pozemkovej dane! To sa nelúbi vláde, lebo takto by ľud prišiel k svojim právam; by mu bolo ulaveno a tí by platili viac dane, ktorí poteraz neplatili.

— Pekne je to môj milý pán Nevkoč — odvetil na to Škubák liberál — ale veď tí ľudováci len za seba pracujú; oni chcú to, aby menej platili dane, lebo majú mnoho rolí.

— Nie tak pane Škubák! Na toto oni nemyslia; oni len ľudu chcú odpomôcť, čo každým skutkom dokazujú. Keď ľud není vstave platí, má mu byť zmenšená porcia. Mnohí nesvedomí ľudia, podlí mamľasi, ktorí chcú v otroctve držať ľud aj tie najlepšie, najosožnejšie skutky za zlé vyhlasujú!

— Prosím vás neobrážajte mňa; ja si ctím vaše presvedčenie.

— Aj ja vaše pane Škubák; lenže toto je pravda: naši zastupitelia, zvláštne ale Štefan Rakovszky nie pred svoj zisk, lež pre ľud, aby mu bolo odpomôžené dal návrh o snižení pozemkovej dane. Jest pravda, že keď sa sniží táto daň, vtedy aj on bude menej platíť, ale čo je to proti celému obyvateľstvu Uhorska? Všetci magnáši a veľkí páni ani desiatu stránku nemajú z tých rolí, čo má ľud; keď sa teda pozemková daň sniží, komu bude odpomôžené? Len ľudu; nie je pravda?!

— Pravda je to naozaj; jako vravíte, tak sa vec má. Lenže keby sa dôchodková daň snižila, to by bolo ešte lepšie. Sedliak má málo dôchodku, a tak by nemusel platíť nič.

— S vašim dovolením pane Škubák! poznamenám na to, že toto by bolo najväčšie zbojstvo na svete. Fabriky, veľkí páni, židia a boháci tí majú veľké dôchodky; tí by mali teda ulavené: ľud ale skrz pozemkovú daň veľké farchy by mal na pleciah ktorého o život môžu priviesť. Čo je teda lepšie, či od kopyta mne platíť, alebo od topánky? Pravda by ste sa zasmiali, kebych ja od vás spraviac vám topánky, len od kopyta pýtal, ostatnie bych vám ale darmo dal.

— To by ste vy boli veľkým hlúpakom — rieknuť na to Škubák, — ale tomuto ja veru ani nerozumiem.

— Nuž prosím vás pohovajte a načúvajte! Kopyto predstavuje tých boháčov, najviac židov a fabrikantov, ktorí malú dôchodkovú daň platia: topánky ale sú ľud, ktorý mnoho, veľmi mnoho platí; jako keď vy by ste mne museli za topánky 10 alebo 12 zl. zaplatíť. Takto vyzerá ľud; on platí za topánky strašne mnoho aj po 20 zl. za jedon pár; fabrikanti ale za kopyto veľmi málo. Zložme im ešte aj toto a naložme tomu ľudu ešte viac, a koniec je všetkému; viac topánky nebude nosiť, ba ani krpce, len zostane bosí: fabrikanti ale budú furt kopytá robiť a predávať, lebo majú menšiu daň a dosť dobrý zárobok pri nich.

— Toto sa mi veru ľúbi; ale už idem. Pravdu máte, len ma potom tak neoderte pri tom vašom kopyte, abych bosí chodil. Ja vám dám zarobiť, ale nechcem, aby ste mi zlú kožu dali.

— Bože zachovaj! Takto je to len pri štátnom hospodárení; keď len ľud prenasledujú, pozemkovú daň dvihajú, dôchodkovú ale niektorí chumaji chcú znížiť, všetko na opak ide; nezostane nám nič inšie len holé kopyto, s ktorým potom tým mudrlantom, keď budeme bosí, hlavy roztrepeme!

— A snád aj mne? Veď ja uznávam za pravdu to, čo rozprávate; z vás by bol veru dobrý a šikovný minister.

— No to bych neprial; ja len pri mojom kopyte zostanem; tam budem učíť mojich privržencov ku zásadám ľudovej strany.

— Nech vás Pán Boh požehná pane Nevkoč — dokončil Škubák — teší ma to, že vy ste ma na tak zdravé presvedčenie priviedli. Len mi spravte tie topánky na štvrtok.

— Budú, budú; isto! Také kopyto vám dám, že zostane z vás celý ľudovák!

— No dobre; zdraví sa tu majte.

— S Bohom: poručam sa — odvetil Nevkoč a vyprovadil Jána von.

Potom vošiel do dielne. Predložil tú dišputu svojim tovaryšom. Tí sa div nepopukali od smiechu; tak ešte nepočuli pri kopyte, tojest s kopytom politizovať nikdy. Každý bol toho presvedčenia, že kopyto môže dať človeku mnoho múdrosti, najviac ale štrovi, keď ho vie dobre použiť.

— Ano od tohoto závisí celá topánka — rieknuť majster — lebo keď nemáš kopyto, nič neurobiš; a tak je aj s ľudom.

— Hoho! to nemôže byť! — rieknuť Borgoš ten nový tovaryš — ľud nemôže byť kopytom; takto ho nemôžeme znevážiť.

— Nie takým dreveným kopytom — rieknuť mu Džikár — ale rozumným kopytom, ktoré, keď je veľmi trápené, aj po hlavách liberálnych poskáka.

— To je už dobre — odvetil na to majster — ale takéto kopyto musí aj žiť. Nech žije teda kopyto! Nech žije ľud, ktorý vtedy bude blažený, keď roztrepe liberálom prašiny.

— Sláva mu! pri kopyte budeme slavní mužovia a s kopytom sa budeme brániť až do smrti. Nech žije kopyto; nech žije ľud a ľudová strana! — kričali všetci.

Ján Kempny.

CHÝRNIK

Vyzvanie.

Od 1. októbra začína sa nové predplatenie na „Krešťan“-a. Predplatná cena je na celý rok 2 zl., na polroka 1 zl., na štvrtroka 60 kr.

Úctive prosíme našich ctených odberateľov, ktorí predplatnú cenu na minulý a tento rok ešte neposlali, ráčili by to čím skorej učiniť; žiaľbohu jest mnoho tisíc takých ľudí na Horniakoch, ktorí veľmi radi dajú si poslať „Krešťan“-a, ale s predplatnou cenou z roka na rok dlžní zostanú; týchto musíme v budúcnosti menovite v našom časopise vyzvať, aby svojej povinnosti zadosťučinili.

Redakcia a Vydavateľstvo „Krešťana.“

Meniny Jeho Veličenstva nášho kráľa.

Najvyššiu slávnosť mením Jeho Veličenstva s veľkou parádou a oduševnenosťou vybavovali po celej krajine 4. t. m. Na deň slávnosti nielen verejné budovy boli ozdobené zastavami, ale i jednotlivci ozdobili svoje domy. Vo všetkých kostoloch hlavného mesta Budapešti boli poďakujúce služby Božie za nášho milovaného panovníka, ktorý i s minulým skutkom svojim dokázal, že si vysoko váži kresťanstvo a z celého srdca sa vynasnažuje jemu sverené národy na cestu blaha a dobrobytu viesť. Uradná hlavná služba bola jako i po inšie roky v Matiašovom kostole v Budíne, na ktorej sa všetky popredné svetské a vojenské osobyúčastnili. Slávnosť veľkú sv. mšu mal o 10. hodine Klaudius Vaszary kardinal kniežaprimas uhorský, pri ktorej mu viacerí kňazi posluhovali. Blahoželanie hlavného mesta a druhých početných sborov z príležitosti menín kráľa predniesol pred trón Jeho Veličenstva uhorský ministerpredseda. — Na vidieku všetky mestáokázale slávil tento deň, na mnohých miestach boli i divadelné slávnostné prednášky, spoločné obedy, osvetlenie a muzika.

V R a k ú s k u tiež so zvyklými slávnymi službami Božími slávil meniny kráľa. Vojsko v kostoloch a v kasárnach bralo účasť na službách Božích a potom šlo na prehladku. Na sv. omši vo Viedni vo votívnom chráme boli prítomní: Eugen a Rajner arcikniežata. gr. Paar hlavný vojenský pomocník, mestský veliteľ a druhí generáli. Sv. omšu v sv. štefanskom kostole slúžili Gruscha knieža arcibiskup, prítomní boli: minister vonkajších záležitostí Goluchowski, ministerpredseda Badeni, rakúski ministri, predsedníctvo snemových vyslancov a vyššej snemovne a druhé inšie vážne osoby. Podobne i na vidieku oduševneno slávil tento deň.

V R í m e tiež vydržovali slávnosť sv. omšu za kráľa, na ktorej účasť brali mnohé cirkevné a svetské osoby, medzi nimi kardináli Rampolla a Mocenni a dvoje veľposelstvo rakúsko-uhorské.

Nech Otec nebeský i naďalej v dobrom zdraví živí Jeho Veličenstvo nášho dobrotivého milovaného kráľa!

Diamantová mša sv. Otca. Ku diamantovej sv. omši pápeža Leva XIII. sa teraz veľmi chystajú v Ríme. Budúceho roku na 1. januára bude tomu 60 rokov, čo Jeho svätosť po prvý raz Všemohúcemu obetu sv. omši ukázal. Milliony kresťanstva s povdačným srdcom vidia v tom veľkú milosť Pána, že sv. Otca, ktorý je na tele už sosláblý, v duchu ale celkom zdravý a čerstvý, ohľadom svojej cirkve Otec nebeský posavád udržal a z celého srdca sa modlia, aby ho ešte dlho na podporu sv. cirkve živil.

Kráľovná v zahrade budínskeho hradu. Jej veličenstvo naša kráľovná jako sa predvídať dá, celý tento mesiac ztrávi v Budapešti a jestli bude pekné a prajné počasie, i na začiatku novembra tu zostane. Jako obyčajne vždy zavčas stáva, už o 6. hodine ráno robí prechádzku v zahrade a s obľúbením si obziera utešenú polohu hlavného mesta.

Kráľ knieža Jozef medzi svojimi spolužiakmi, 5. t. m. tí žiaci, ktorí s kráľ. kniežatom Jozefom r. 1847-ho do budínskej gymnázie chodili, zišli sa na padesiatročnú schôdzku ráno o 9¹/₂ hodine v Zámku, v Štockelovskom paláci. Na sv. omši o 10. hodine vydrživanej bral i kráľ. knieža účasť, ktorúv ten deň svojich starých priateľov i pri svojom stole uhostil.

Vzbúra proti Židom. V Rakúsku v meste Klattau jedon kožou kupčiaci žid nechcel vyplatiť u neho zamestknané robotníčky dievčence. Z tohto povstala veľká rebellia. Ľud sa rozhneval, vo veľkom počte išiel k domu židovmu, okná mu povibíjal a v izbách, čo len pod ruku padlo, všetko dodrúžgal. Polícia neskoro v noci rozohnala rozhnevaný ľud. — Že týchto cesnakových pánov nikde radi nemajú.

Zverskosť u človeka. Vo Varšani jedno 9. ročné dievča zadusilo jedno dieťa v kolíske, ponevaž matka ho ubila pre malé dieťa.

Nemecký cisár Vilhelm II. v Jeruzaleme. Ako zdelujú nemecký cisár spolu i s cisarovnou na jar, koncom apríla cestuje do Jeruzalemu, aby bol prítomný na vysväcaní tamejšieho novopostaveného kostola. Cisára sprovádza v jeho ceste i jeden dvorný kazateľ. To neni ešte ustálené, či na svojej ceste cisársky pár tureckému sultánovi návštevu učiní.

Veľavýznamné historické listiny. Gr. Géza Teleki bývalý minister vnútorných záležitostí predal svoj majetok z Zablát (trenč. st.) Bélovi Polyákovi snemovému vyslancovi, ktorý vyzval učenca Kalmana Thalyho, aby preskúmal všetky listiny, ktoré sa na minulosť rodiny Telekiho vzťahujú. Následkom tohto Thaly vyše než 20,000 starých listín tam našiel, ktoré majú pre historika veľký význam.

Úmelé vína. Minister orných záležitostí o zakázani dorábania úmelého vína znejúci a ohľadom vybavenia zák. čl. 23. r. z roku 1893. vydal nariadenie na všetky hospodárske, vinické a hroznové spolky, ďalej národohospodárskym prednášateľom a dopisovateľom s tým vyzvaním ho poslal, že by i oni ta účinkovali, aby patriční hospodári čím prvej dôkladnejšie poznali toto jeho nariadenie o zhotovení, spravovaní, vyvážaní a odpredaji prirodzeného vína, terkeľice a ovocného vína.

Židovská pomsta oproti jednému katoľickému kňazovi. V Dombokerte po tieto dni z Ruska privandrovaní židovskí smradúsi v noci napadli Michala Natolu a natoľko ho dobyli, že je teraz medzi životom a smrťou. Že je tento chýr opravdivý, na tom niet čo pochybovať, lebo sám Lónyay hlavný župan berežskej stolice osvedčil pred výborom v záujme Rusíncov zidenom, že dovandrovaní židia sú na všetko súci; ďalej že sa tento prípad udal, svedčia všetky ruské a poľské noviny, ktoré sa veľmi pohoršujú na t m, že si tito cesnakovi páni takéto veci dovolia. Veď je to strašná vec, že jeden privandrovaný žid svoju zbojnícku ruku na pomazaného slúhu Pána zdvihne v Marianskej krajine a v rokoch panovania nášho spravodlivého kráľa. A prečo napadli tohto kňaza? preto, že podporoval peniazmi ubiedených Rusíncov a že pri jednotlivých podníkoch nedovolil osov židovskému žalúdku užít. Ruské noviny píšú, že židia tohto kňaza s vraždenným úmyslom napadli a cieľ vraždy bol odstrašenie všetkých Rusíncov, aby sa ku svojim kňazom neutykali. Lenže práve opak toho vídať, Rusínci počínajú sa už budiť a pokolenie izraelske dfa jeho zásluh odmenovať. No veď je už aj na čase; to už malo byť dávno.

Rozhovor s jedným vačkovým zlodejom. Istý anglický novinkár šiel ku jednému vačkovému zlodejovi, ktorý sa mu o svojom „remesle“ následovne vyslovil. Veľmi sa mýlite, keď si myslíte, že naše zamestknánie nám veľký osov donáša. Ledvy tolko zarobíme čo vyžijeme. Najhoršie nám je v zime, lebo so zamrznutými prstami je kraďnúť veľmi ťažko. Cez

zimu som tak málo zarobil, že som si nevedel ani kvartýl vyplatiť, obrátil som sa na jedného úžerníka, ktorý ma veľmi oškodil. Ešte horšie je to, že dneskajší páni falošné drahokamy nosia. Za jedným pánom, čo sa rád opil, som celý týždeň striehol, až mu diamantovú ihlu z nákrčníka vezmem. Na siedmy deň som ho napitého našiel v jednej samotnej ulici, vzal som mu tú ihlu diamantovú, lenže čo po nej, keď bola len jeden zlatý hodná. Z druhej strany ale nás i tí vykorisťujú, ktorí vedia že je to ukradené a ktorým my ukradené veci predávame. Raz som ukradol zlaté hodinky za 250 zl. a musel som ich nechať za 17 zl. až ma nezradia a polícii neoddadajú. Čo sa pugilárov týka, o tom nenie hodno ani rozprávať sa, tak málo peňazí majú terajší ľudia. Najväčší ošoh máme ale v železničných vozňoch, a koňských železniciach, kde zabudnuté veci bereme, denne dá sa tak vyrobiť 4—5 zl. Avšak pomyslite si len na to nebezpečenstvo, ktorému sme z každej stránky vystavení, a potom povedzte mi úprimne, či sa oplatí byť vačkovým zlodejom?

Dar siamského kráľa. Jako známo siamský kráľ daroval celú hromadu sanskritských kníh našim hlavným školám. Jágerské arcibiskupské lyceum teraz dostalo ten kráľovský dar, ktorý pozostáva so 40 skvostne zhotovených kníh. Otázka je, kto ich bude vedieť čítať?

Šudenie s Lutherovými rukopismi. Jeden nemecký agent menom Kyrielis veľkú šikovnosť si nadobudnúť v napodobnení rukopisov, čo on ku šudeniu využil. Celé Nemecko zaplavil falošnými Lutherovými rukopismi, ba i do Rakúska a Talianska ich doniesol a za druhý groš zpeňazil. Fašovanie tak vykonal, že na staré knihy z času Luterovho napísal meno alebo odporúčanie Lutera, a síce tak, že to bolo veľmi ťažko zbadať, že je to fašované. Za takéto knižky utržil veľa peňazí, tak vo Viedni 1000 zl. v Mníchove 1700 mariek, v Milane 4000 lír. Štyri roky sa s týmto „remeslom“ zapodieval. Ale teraz ho už chvatli raz i so ženou, ktorá mu tiež v tom na pomoci bola. Agentu súd odsúdil, ale následkom doktorského vysvedčenia, že je na rozume pomätený, dali ho do blázince. Jeho ženu na desať mesiaci do chládku poslali. A Lutera s tým počestili?

Koľko sožere jeden pavúk? Istý zkmateľ prírody chytil pavúka a potom ho sám krmil a vážil, pri čom našiel, že pavúk ráno štyrkrát, na poludnie deväťkrát a na večer trinásťkrát toľko sožere nežli sám váži a ešte k tomu keď ho večer o 8. hodine z jeho väzenia vypustil, pavúk ešte bol hladný a šiel si pokrm hľadať. Pomerano túto zásobu pokrmu a váhy pavúka k človekovi, človek asi 80 kilov ťažký by mal zjesť ráno jedného krmného vola, na obed dva voly a 6 kureniec, na večer ale osem oviec a štyri svine, na čo potom ešte štyri sudy rýb pred spáním bez obavy ztráviť dovolí si môže.

Nielen u nás nemajú radi židov. V Portugalsku pri rokovani o dohánovom nonopole jeden vyslanec ostro vystúpil proti židovským politikom a financierom, hovoril, že u nich niet vlastenectva a navzal ich bandou klamárov. Veru sa nemýlil.

Drobné chýri. *Mor a tífus.* Z cudzozemska v posledné časi dochádzajú veľmi smutné chýri o šírení sa moru a tífusu. V Bombay v Indii sa mor úžasne šíri. Minulý týždeň zomrelo naň 60 ľudí. — Z New-Yorku z Ameriky ale zdelujú, že sa 614 pádov na onemocnenie tífusu pridalo, z ktorých 64 pády smrťou sa skončili. — *Nový spôsob oznámenia.* Od 1-ho októbra sa človek i cestou poštovej dopisujúcej karotky oznámiť môže u patričného úradu ohľadom svojho bytu. Takéto karetky dostať za 4 kr. v každej trafike. Sú štvoraké. S počierncu barvou pre obyvateľov a čelať a svetlou barvou pre cudzích. Zo slabosvetlých sú tiež dve čiernym tlakom pre cudzincov. Istá vec je, že to štátu pekny ošoh donese, lebo takto je to o mnoho príhodnejšie oznámiť sa. — *Lúpežnícké bandy v Macedonii.* V Macedonii je viac lúpežníckych spoločností, ktoré cestujúcich bohatých ľudí ulapia a len pri veľkej odmene na svobodu vypustia. Po tieto dni jedného bohatého človeka menom Maskaris ulapili a za vymenenie 20 tisíc zl. od neho žiadali. Dva príbuzní ulapeného človeka i nasbierali tie žiadané peniaze, priniesli ich na označené miesto, lenže zbojníc tých dvoch zavraždili a od tohto väzňa zase novú výmenu žiadajú. — *Zbláznený kráľ.* Otto, kráľ bavorský, ako z Frankfurtu zdelujú, je nateraz o mnoho spokojnejší, nežli predtým; riadne sa chová, ale pomätenosť na rozume, ktorú má už cez toľké roky, je nezmeniteľná. — *Darmo sa pretváral.* V Budapešti po tieto dni súdili jedného zlodeja, ktorý bol už predtým 4 roky v Illave na bezplatnom koste. Milý vtáček sa chcel tak osvobodit' zpod trestu, že sa spravil hlúpy a na otázky vyšetrojúceho sudcu posmešné odpovede dával. Tak, keď sa ho pýtal, kde sa narodil, že doma. Či bol trestaný, že nie, lebo čo bol v trestnici, to nebol preňho trest. Či bol zavretý, že nie, len dvere za ním zavreli, atď. Lenže mu to veľmi nešlo, lebo predseda a sudcovia vyšetrojúceho väzenia ho okrem päťročného areštu na trojdnové zavretie do osobitnej izby posúdili. Tam už môže žarty stráhať. — *Sopka Vezuv* v Taliansku zase silno účinkuje. Prírodopisní učenci už išli ta, aby svoje študia zveľadili. Zaujímavé je, že veľký kráter, ktorý predtým dva roky ticho stál, silno vyhadzuje zo seba popol a dym, kdežto menšie krátere sú ticho. — *Cestný diplom* dostal uhorský bičak na parížskej medzinárodnej výstave. Vyznačený dorabateľ takýchto bičakov je istý Ján Fülöp mladý priemyselník z Felső-Eöru.

Zvláštne povinnosti matky naproti svojim deťom.

Matka má obzvláštnu povinnosť, dieťa svoje za prvé tri roky živiť, potom povinnosť táto padá na otca. Nemôhol-li by tento povinnosť svoju, dieťa tak dlho živiť, až si ono samo živnosť zaslúžiť môže, splniť alebo by nesplnil, vtedy je povinnosť matky dieťaťu tú živnosť opatriť, ktorú by mu otec bol povinný. Pod povinnosťou dieťa živiť, rozumie sa pokrm, nápoj, odev, príbytok, liek a všetko, čo ku zachovávaní zdravia a telesných síl dieťaťa je potrebné.

Matka nemá nikdy dieťa svoje z očí zpuštiť, ani nikdy jedno dieťa druhému dieťaťu ku peči sveriť

alebo na nebezpečné hračky sa mu dať hrať; vie sa, jak mnohé nešťastlivé príhody z takej neopatrnosti sa už staly. Je-li dieťa choré, má sa matka poradiť rozumného lekára, nie ale starých poverených báb, túlavých cigánok a žobrákov. Z takej hlúposti už nejedna matka i mordárkou dieťaťa svojeho sa stala.

Matka má obzvláštnú povinnosť, aby prvý základ dobrého vychovania položila a aby od dňa narodenia dieťaťa, zlé náchylnosti a náruživosti pretrhovala, zamedzovala a naopak dobré náklonosti dieťaťa vstúpila; jeho rozum, srdce a mravy vzdelávala; k pobožnosti, k bázni Božej a k poslušnosti ho privádzala; modlí sa ho učila; k činnosti všelikého druhu priučala, v náboženstve poučovala; dobré a sväté príklady mu dávala; a jestli otec povinnosť svoju dobrého vychovávaní zanedbáva alebo zrušuje, aby matka túto chybu napravila.

Matka má so svojim dieťaťom rozumne, nie hlúpo a nesvedčlivo zachádzať; dieťa potom iste aj každodenne rozumnejšie bude, keď sa s ním rozumne nakladá. Ostatne nemá matka otcovi to brániť, keď on dieťa dobre vychovávať, s rozumom trestať, ku práci, ktorá mu je primeraná, pridrižovať, jeho náruživosť prietrž činiť, a ho v poriadku držať chce. Musí ona dieťa pod ochranu neprijímať, otcovi v prítomnosti dieťaťa výčitky nerobiť, že je veľmi prísny, nesmie ona chyby dieťaťa pred otcom utajovať, nesmie jich vyhovárať, tým menej u prítomnosti dieťaťa otca haníť, lež tým väčšmi otcovi za pravdu dať, a v neprítomnosti jeho dieťaťa s otcom sa hroziť.

Predovšetkým nech sa varuje matka dieťaťu lásku ku skvosu a nádhre v šatách do hlavy všepovať, a nech netrpí ani najmenšej svedolnosti alebo nestydatosti na dievčatoch. — Chlapcom a dievčatam nech nikdy nedopustí v jednej posteli, nie tiež v jednej ľhacej komore, tým menej popri sebe spávať. Nech priučí deti k tomu, aby sa vždy najradšie v dome otcovskom bavily. Nech jim nedá ani po ulici, ani po iných domoch, ani medzi inými deťmi, ani von z domu behať. — Nech jich pridrižava ku poriadku, k nábožnej modlitbe, k pilnému navštevovaniu kostolov a služby Božej, k čítaniu duchapnej knihy, ku škole a učeníu kresťanskému, k častejším spovedám a sätým prijímaniam; nech berie so sebou dieťa a aj dospelé dcéry do kostola, a nech jich učí pravej pobožnosti. Vo všetkom sama matka nech predchádza dieťa svätými príkladmi vo všetkých čnostiach.

Toto je kresťanské vychovávanie a prísna povinnosť matky. Konečne nech sa ona modlí bez ustania k Bohu, aby jej usilovaniam žehnať ráčil; ináč všetka peč nič neprospeje.

I zaopatrenie dieťaťa svojego musí matke na srdci ležať. Musí ona všemožne k tomu dopomáhať, aby dieťa k svojemu stavu spôsobilým sa stalo; musí ona pracovitá a hospodárna byť, aby sa dieťaťu veno a dedictvo zaopatřilo a tie útraty zapravily, ktoré sú

potrebné, aby dieťa povolania svojho došlo. Musí ona aj otca k tomu napomínať a ponúkať, aby deti svoje zaopatřil, a nie snád z lakomstva, alebo zo skúposti jich zaopatrenie prekážal, a tak deti o jich právne dedictvo pripravil. Sú-li otec a matka dobrí a hotiliví kresťania, budú to potom aj deti a vnúčkovia.

Emanuel Filkorn.

DOPISY.

ČACA, (trenč. st.).

Vážna Redakcia!

19-ho septembra velikej slávnosti sme boli svedkovia, tento deň sa millenáry pomník na dôkaz citu vlasteneckého obetivostou vlasteneckých občanov obce Čaca vystavený odhaloval. Mestečko okrášlené preplnené hosťami, ktorí zďaleka na rozkaz predstavenstva sem prišli; preplnené bolo národom vyvoleným. Náš ľud vábený sľubami pána hlav. služného Jána Szeghy z Trochdvorov tiež sa dost v malom počte súčasťnil na slávnosti tejto. — Na jedinej ulici mestečka vídať bolo radostne sa usmievajúce krivonose tváry, tešiac sa nad slávou svojou; ale každého okolo idúceho pozornosť sa vzbudila nad domom farským, ktorý bez okrášlenia bez zástavy, jako sirota, opustený stál. Okolo idúci katolíci pristaviať sa smutno pravili: „hľa fara má smutok.“

Kto bol očitým svedkom pri voľbách Čačanských, kto videl naše duchovenstvo z bedákmy žandárov prenasledovať, kto videl a skusil tie nepravosti, tie surovosti, to utlačanie práv ľudu nášeho slovenského, tie všetky obavnosti pri voľbách popáchané pánmi túto dnešnú slávnosť riadiacimi, ten zo slzavým okom sa utiaľnuc od sveta, len z ďaleka sa díval na radosti liberálnych párov a zvolal: Vpravde smutok má zastienáť faru, jako svedka očitého: Pustošenia tatárov na Čacy roku 1896 a 97.

Liberálni páni nahnevaní, hneď obviňovali faru jakožto nie dost valastenecku. O páni mylíte sa, keď to myslíte. — Nie v slovách, nie s krikom sa ukazuje vlastenectvo, nie v puhých slávnosťach, lež v skutkoch. — Fara naša predstavuje city nás všetkých, nás o práva občanské okradených, nás skrz vaše vysoké pokuty na žobrácku palicu dovedených a biedu treť alebo v cudzých krajoch vyživu hľadať prinútených.

My nemáme čo sláviť, my len plakať môžeme, veď nepriatelia panujú nad nami; a môžeme s Jeremiašom prorokom volať: „Ruku svoju prestrel suzovateľ na všetky požiadanosťi jeho, lebo videl národy vchádzať do sviatini jeho, ktorýmžto si bol prikázal, aby nevchádzali do shromáždenia tvojeho.“

Pozrite sa len okolo páni liberáli a vidte náš ľud slovenský, jako sa stal korisťou nevďačného židovstva. Dajte mu jeho práva zákonom potvrdené, hájte ho pred živočichmy jeho křv dychtíve žiadajúcimi. — Otvorte oči vaše doteraz okuzlené a lepšie učíte srdco vaše aj vy oproti ľudu tomuto, ukážte, že chcete s našimi duchovnými spolupracovať, zakiaľ to neučinite, môžete sa aj „na blahobyť dietok vašich“ prisahať (jako to čini hlavný služ. Szeghy) neveríme

vám, lebo sme sa presvedčili doteraz, že len ustámi mlete, že blahobyť náš len v ustách nosíte ale srdco vaše a skutky vaše sú ďaleko od toho. Keď ale vícime, že vaše srdco tiež tak jak našich duchovných len za blahobyť ľudu klope, áno vtedy s vami budeme sláviť umluvu pokoja, a vtedy vám aj naši duchovní odpustif budú vedieť.

Dal by Boh, žeby ste pod tým kamenným pomníkom boli vašu podľsu, živokosť, pomstižiadosť, chlebičkárstvo a potrimiskárstvo zakopali. A vtedy aj fara jakožto dom vyobrazujúci naše city obleče sa v ruch sviatočne, slávnosťne. *Spiaguari.*

Od ŽILINY, 4. okt.

Vážený pán Redaktor!

Na novom žilinskom ratúzi vždy trvá ešte tá prepodivná muzika pri ktoroj nijakým činom nechce sa tancovať bývalému úradu. Ministerský účtovník Bene už tu nemuzikuje. Dokonal svoju ťažkú prácu, preskúmal obecné účty, a regálový válovec prehediac, odišiel do Pešti. Výsledok jeho skúmania dal sa vytlačif a teraz vidíme čierno na bielom, že z mestskej pokladnice chýba 1118 zl. 21 kr. mestského majetku. Keby len táto summa chýbala, to by sa už dávno bolo pekne-krásne napravilo. Ale keď i z dôchodkov regálových mnoho sa vraj bralo a rozdávalo. Teda regálový válovec ten narobil mnoho konfúsie. Kalúžky veľké stoja teraz okolo prevrhnutého válovca, a každý poriadny ratúzsky pán pozor musí dávať teraz, aby si strevičky nezamazal v regálovom blate. Preto sa teraz mnoho radili múdri páni na ratúzi, akoby sa dalo toto regálové biato najlepšie odsuatiť. Dosavď ešte nevieme, koľko sa bude museť nazpät prilie. ať do toho nešťastného válovca.

I válovec nášho chýrneho žilinského ušiaka tiež dostal nového hosta. Keď ušiak nebol spokoj ý so svojim ovsom, lež i do Náckového jačmeňa počal zajedať a veľmi tsnúť vtedy priviazali múdri páni ešte jedného mladého ušiaka ku válovčeku v tej istej maštali, kde ovos žráva starý ušiak. Teraz máme teda už dvoch ušiakov; starý ušiak žerie ovos a mladý ušiak krmí sa jačmeňom. Mladý ušiak sľubuje, že bude pekne spievať. Nuž aj zaspieval po prvýkrát na židovský nový rok. Židom sa to veľmi páčilo. Ale bolo zbadaf, že sa len jačmeňom futruje.

Na ratúzi ustanovili slavní výborníci, že zdravicu (to: st) nemeckého cisára zlatými písmenami dajú vypisaf na tabuľu a vyvesia ju na stenu, aby naši potomci pamätali nielen na to, kedy bol nemecký cisár v Peštbudíne, ale aj na to, kedy vypukla regálová cholera v Žilíne. Aby len nezabudli na tú cisársku tabuľu, ako zabudli na vlni odhlasovaný millennárny pomník na rýnku. *Čakan.*

Vyobrazenie.

Anjela strážcu, ktorý na každý krok a pohyb die'ok bedlivý pozor dáva, ktorý ich i cez tie najnebezpečnejšie okolnosti šťastlivo a strážne vodí, predstavuje nám náš podarený obrázok. Malé defúrence idú cez jeden most bez starosti skackajúc, že človek až hrôzou trpne a predsa sa im nič nestane, ponač všade je s nymi ich dobrý anjel strážca, ktorého všemohúci a múdry Pánboh ku nim postavil, aby od

ních so svojimi strážnymi krýdlami všetko nebezpečenstvo odstránil a pred každou záhubou ich vystríhal.

Nuž chvála za túto starosť Otcu nebeskému, ktorý sa tak láskave a otcovsky o tieto nezkušené malé dietky postaral. Rodičia učte odmaly svoje dietky, aby svoj život do ochrany Božej a svojho anjela strážcu odporúčaly, najmä keď im nebezpečenstvo hrozí. Pánboh doista vyslyší prosbu nevinných duší a sošle anjela strážcu, ktorý ich z hroziaceho nešťastia vytrhne. Dobrí rodičia ráno a večer na krátku modlitbu ku anjelovi strážcovi učia svoje dietky; urobte to i Vy a budzte istí, že ste ich k dobrému patrónovi utýkať sa naučili.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

G. Utekal: Radujeme sa, že Vás osvobodili. — *J. Štetka v Modre:* Môžete to jako oznam v „Kreštanovi“ uverejniť. Obráťte sa na vydavateľstvo. — *Št. Suriak, Povina:* Obráťte sa v tejto veci na svedomitého kreštanského fiškáia. — *Štefan Kadlic v Šaštíne:* Sústredný sklad Vám všetko môže liferovať, keď objednané tovary aspoň 15—20 zl. učinia. — *Nitr. Stráža:* Dostali sme; ďakujeme. — *P. Badík, Püspök Hatvan:* Váš dopis nemôhli sme prečítať; píšte to aspoň atramentom. — *Ondrej Duračka, Vrútky:* Odali sme list vydavateľstvu. — *F.:* Ďakujeme. — *X. Žilina:* V budúcom čísle. — *Jablonský:* Dostali ste list drotára z Viedne? — *E. F. Štiavnica:* Aj druhý raz. — *J. H.:* Od Nového roka. — *Oravská-Nová-Ves:* List ide. — *Lehota:* Nedostali sme odpoveď. — *Rajec:* Nemôžeme za tú cenu. — *Viacerým:* Na druhý dopisy, ktoré sme dostali, dáme odpoveď v budúcom čísle.

Vrele prosíme ctených spolupracovateľov a dopisovateľov „Kreštan“-a, aby ráčili dopisy v nedeľu alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uverejniť v najbližšom čísle.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unevanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý pošťový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napisať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udat u pošťovej direkcii. Ved potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osov, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky z nerozhadzujú ich tak ľáhkomyseľne.

Kresťanská ľudová knižnica.

P. t. cirkevným a svetským čitateľom v láskavu vedomosť prinášame, že my pre náš ľud vzhľadom lacného a dobrého čítania s časom na čas kresťanské a ľudové rozprávky vydávať budeme dľa vzoru tých ľudových knižočíek (malých sošitov) a zčiasťky týchže preklad, ktoré vo vydání Sv. Štefanského Spolku v milión výtiskoch medzi ľudom rozšíreno kresťanské zmýšľanie pestujú, zlého smeru alebo sprosté jarmočné výrobky vytvárajúc, osožnú zábavu poskytujú, kresťansko-náboženské presvedčenie nášho ľudu osilňujú, telo i dušu sošľachťujú a takto náš ľud v dobrom upevňujú.

Prvý sväzok už vyšiel z tlače. Cena sošitku 4 krajciare; pri 15 výtiskoch poštové útraty my snášame. K dostaniu v tlačiarňi **Svätého Gerharda, Budapešť, VIII. Práter u. 44.**

Úctivo vyzývame teda skutočných priateľov kresťanskej veci, obzvlášťne **prevelebných pánov farárov**, ráčte tento podnik dľa Vašej možnosti napomáhať a ľudu ho ochotne a vrelo odporúčať, že by sme časom celú obšírnu kresťanského smeru knižnicu pre náš dobrý ľud slovenský zariadiť môhli.

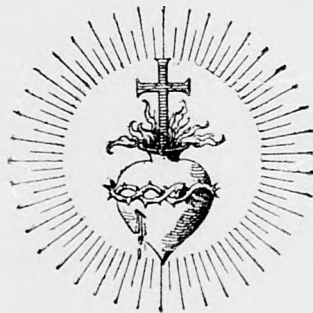
Nápis I. sošitku tu hľa podávame:

1897. *Kresťanská ľudová knižnica. I. sošit.*

MOJE SRDCE TAKÉ: A TVOJE JE JAKÉ?

ROZPRÁVKA

PRE KATOLICKÝ ĽUD.

Š DOVOLENÍM SPRÁVY „SPOLKU SV. ŠTEFANA“
vydáva tlačiareň Sv. Gerharda (Budapešť, Práter-u. 44.)

CENA 4 kr.

V každom mesiaci vychádza jeden sošit.

Knižná polica.

„*Návodná kniha k poklone prev. Sviatosti Oltárnej budapešťianskeho sústredného oltárneho spolku*“ už je k dostaniu v maďarskej, nemeckej a slovenskej reči. „*Návodná kniha*“, ktorú p. dr. **Ernest Csajka** poverený ostrihomskej hlavnej diecezi zhotovil, teší sa veľkému odobieraniu. Pre údov oltárneho spolku je takrečeno nevyhnutne potrebnou. Veľmi obľahčuje jednodinné modlenie sa ku prev. Sviatosti Oltárnej. Viazano: 10 kr., v skvostnej väzbe 20 kr. K dostaniu pri predošlom zaslaní peňazí alebo na dobierku, pod touto **adressou**: „*A budapesti közp. Oltár-egyesület vezetősége. Budapest, IV. ker., az angolkisasszonyok kolostorában.*“

Ohľadom vyhnutia prípadných nedorozumení poznamenáme, že straniva *dočasného odpredaju* len prev. p. dôverníkom diecesanského Oltárneho spolku môžeme „*Návodné knihy*“ doposlať.

Prijímajúce knižočky taktiež v maďarskej, nemeckej a slovenskej reči sú k dostaniu. Tieto zdarma dávame vstúpiacim údom.

Riaditeľstvo

budapešťianskeho sústr. Oltárneho spolku.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 11.95—12.20 zl. Raž 8.30—8.35 zl. Jačmeň na krm 4.40—4.50 zl. do pálenie 5.80—5.80 zl. na várku 6.50—8.00. Oves: 0.00—0.00. Kukurica: 5.05—5.10. Proso: 5.35—5.75. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.
2. Olejové zrná. Lanové semeno 06.00—00.00. Koprné semeno: 06.50—00.00.
3. Sirova: Veľká biela rízuľa 7.50—8.00. tmavá 6.00—0.00 okruhlá: 8.00—9.00, tarkavá 6.00—6.40. Šošovica 26.00.30.00. Hrach 8.50—09.50. Čistý 13.50—20.00 zl.
4. Kupecké zelené plody: Mak 23—24. Burgyňa 1.80—2.00. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželeň: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.
5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 1.20—2.30. Slama. Na postielanie: 1.20—1.40. Žup 17.0—1.80.
6. Siatie: Červená datelina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Jarní ľadník 6.00—6.50 zl.
7. Hospodársky dobytok: Dovedeno bolo: asi 828 hospodárskych volov; 504 dojných kráv. Následovné boly ceny Výborná pára volov do jarma do 300—340 zl. Dojné kravy: za jeden kus 060—080 zl. Trh na ovce: Dovedeno bolo 1019 kusov oviec. Ceny: 12.50—15. zl. za páru, a 14—15 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogram 14—17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestneno.
8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajca 44—45. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 50.00—51.50, udená 55—00.56 zl.
9. Remeň funtový od 152—185 kl. tery 135—156.
10. Kraviny vrázkované 165—175.
11. Tefaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.

12. Tefaciny najl. viksovky 420—440, stredné 350—365
 ažené a vráskované 330—340, blysk. remeň najlepši 150—155
 drsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VYLUČNE

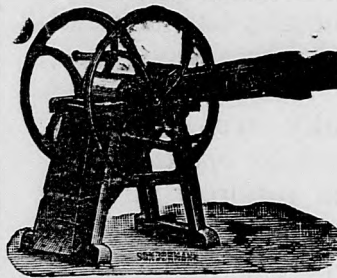
LEN VYDAVATEL'STVO

„KREŠTANA“

PRIJIMA.

MICHAL TRESKOŇ

V Bytči (Nagy-Bittse, Trencsénmegye),

fabrika na hospodárske mašiny,
 odporúča pp. hospodárom žen-
 túre, sečkovice, mlátačky, raj-
 táre, triery, rozsievačky, šroto-
 vníky, struhadlá, mašiny na
 kapustu, mašiny na moržovania
 kukurice, pluhy a brány, amer.
 hrable, mašiny na lámanie stro-
 movej kôry, mačkadlá na slad
 a borievky, cirkulárne pily,
 mangle na prádlo, decimálne
 váhy.

Obrazkové cenníky pošlem na žiadosť franko.

Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás; metrický cent

stojí 6 zl. 50 kr.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cir-
 kevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posavad na sklade sú
 a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom súnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky splácováce.

Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr.
 okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a
 súkromné Odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva
 a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov
 a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne vytisky nie v židovskej tlačiarňi alebo v takej,
 ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im
 vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa
 budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým
 honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chvalu získať od tých, ktorí
 si u nej kupujú

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Prater-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.